

MANJŠINSKA USTVARJALNICA

Iz tradicionalnih korenin
v sodobni cvet

November 2025

O PROJEKTU

Skozi izobraževalne delavnice projekta **Manjšinska ustvarjalnica – Iz tradicionalnih korenin v sodobni cvet** smo v letu 2025 izvedli tromesečni kulturno ustvarjalni program, ki je presegel okvire izobraževalnega projekta in postal prostor opolnomočenja, srečevanja in skupnostnega ustvarjanja. Delavnice so bile namenjene predvsem pripadnicam manjšinskih skupnosti, zlasti starejšim ženskam s hrvaškim priseljskim ozadjem, ki jim sodobni hitri ritem življenja pogosto odreka priložnost za izražanje lastne identitete in ustvarjalne radovednosti. Ustvarjalnica jim je odprla vrata v okolje, kjer so se tradicija, sodobnost in osebne zgodbe pretakale v nove oblike in nove samozavesti.

Delavnice so potekale v prostorih **Hrvaškega društva Ljubljana** na Brilejevi ulici, kjer se je enkrat tedensko zbirala skupina udeleženk, ki je iz tedna v teden gradila svoj ustvarjalni svet. Številni odzivi kažejo, da obstaja velik interes, da se projekt v prihodnjih letih razširi tudi v druga lokalna okolja.

Vsebinski okvir delavnic je temeljil na **prepletanju tradicionalnih tehnik, predvsem paške in lepoglavske čipke, idrijske čipke ter slavonskega zlatoveza, s sodobnimi oblikovalskimi in grafičnimi pristopi**. Delavnice so vodili strokovni mentorji, mojstrica čipkarstva Majda Jurkovič, strokovnjakinja Anka Pavelić ter akademski slikar in grafik Miha Erič. Vsak izmed njih je v program prinesel svoje znanje, občutljivost za delo z manjšinskimi skupnostmi in razumevanje pomena ustvarjalnosti v življenju odraslih.

Posebej živahen in odmeven del projekta so bile **intenzivne grafične delavnice**. Pod vodstvom Mihe Eriča so udeleženke spoznavale linorez, visoki tisk in sodobne grafične interpretacije motivov iz kulturne dediščine. Prve grafične matrice, risbe, odtisi na papir in tekstil so jim omogočili vstop v svet grafike, ki so ga kasneje združevale z zlatovezom, čipko ali z drugimi sodobnimi tehnikami. Prav ta interdisciplinarnost je pokazala, kako močna je lahko povezava med spretnostjo, dediščino in inovacijo. Lepo je bilo videti udeleženke, ki so si drznile preseči meje, ki so jih postavljale same sebi.

Delavnice čipkarstva in zlatoveza so bile izjemno priljubljene. Udeleženke so primerjale različne čipkarske tradicije, raziskovale uporabnost starih vzorcev v sodobnem oblikovanju ter ustvarjale izdelke, ki so kljub spoštovanju tradicije nosili izraz njihove osebne interpretacije. V delavnicah sodobnega nakita in modnih dodatkov so tradicionalne motive preoblikovale v broške, torbice, uhane in unikatne tekstilne dodatke, pri čemer so se spoznale tudi s tehnikami pletenja in kvačkanja iz tanke žice, za mnoge povsem novim izzivom.

Ker je bil projekt zasnovan kot **preplet identitete, ustvarjalnosti in medkulturnega dialoga**, smo veliko pozornost namenili tudi dokumentiranju procesa. Nastala dela, fotografije, zapisi udeleženk in izbrani motivi s se zbrali v tem, spletnem Katalog ustvarjalnost. Kot del promocijskih aktivnosti nastajajo tudi umetniške razglednice s sodobnimi vizualnimi poudarki in ustvarjalnimi ključniki, ki bodo delile zgodbo projekta tudi zunaj ožjega kroga sodelujočih.

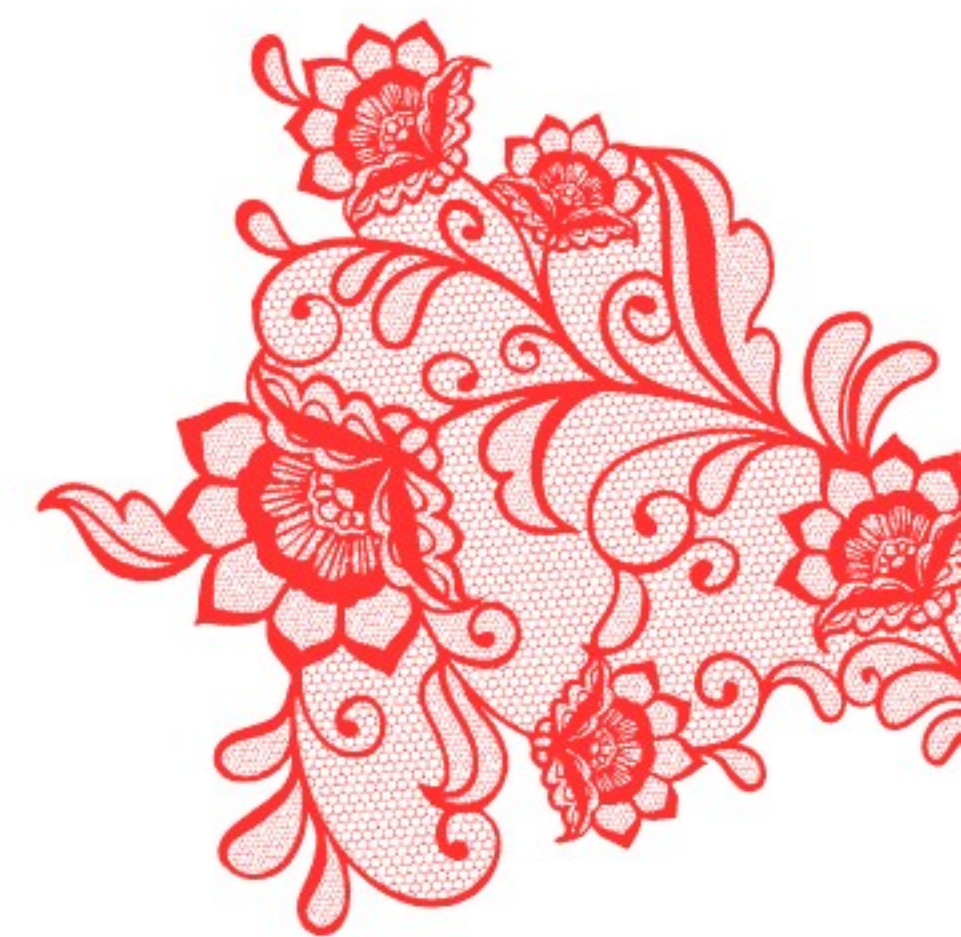
Eden od pomembnih doprinosov projekta je prav gotovo **medgeneracijsko sodelovanje**. Čeprav so v ospredju starejše udeleženke, so se programu pridružile tudi mlajše ustvarjalke, pa še kakšen moški, ki so vanj prinesle digitalne pristope, svež oblikovalski pogled in sodobno estetiko. Ta pretok izkušenj, energij in pogledov je dodatno obogatil skupino ter pokazal, kako dragoceno je srečanje različnih generacij v kreativnem prostoru.

Vrhunec projekta je bila zaključna razstava v **Galeriji Sonček v Ljubljani**. Razstavljene grafike, čipkarski izdelki, motivi zlatoveza, sodobni nakit in tekstilni kosi so pričali o izjemni ustvarjalnosti udeleženk, pa tudi o njihovi predanosti in pogumu, da so stopile v nov svet umetniškega izraza. Razstava je pritegnila veliko pozornosti tako strokovne kot širše javnosti ter potrdila, da projekt nagovarja občutljiva in družbeno pomembna področja, od ohranjanja kulturne dediščine do krepitve socialne vključenosti.

Manjšinska ustvarjalnica – Iz tradicionalnih korenin v sodobni cvet je dokaz, da kultura in ustvarjalnost lahko odpirata vrata k **večji samozavesti, krepita občutek pripadnosti in ustvarjata mostove med ljudmi**. Za številne udeleženske je bil projekt prva priložnost, da so izrazile svoje zgodbe, našle svoj ustvarjalni glas in stopile v prostor, kjer je njihova dediščina prepoznana, cenjena in nadgrajena. To je prostor toplote, varnosti in podpore prostor, ki živi v izdelkih, spominih in odnosih, ki so se spletli med udeleženkami.

Naj bo ta katalog poklon njihovemu delu in hkrati povabilo, da ustvarjalna energija, ki je v teh mesecih zacvetela, še naprej raste in povezuje skupnosti v vseh svojih barvah.

METODOLOGIJA DELA

Naše ustvarjanje temelji na jasni metodologiji, premišljeni izbiri materialov ter dosledni skrbi za urejen in varen delovni prostor. Vsak del procesa je oblikovan tako, da podpira visoko kakovost in posebnost izdelkov, ki nastajajo v našem krogu ustvarjalcev. Pri posameznem projektu najprej preverimo, kateri materiali najboljše dopolnjujejo zamišljeno tehniko in estetsko usmeritev. Pri klekljanju na primer posegamo po vrhunskih kovinskih nitih, ki omogočajo izjemno natančno izvedbo.

Tudi pridobivanje materialov poteka odgovorno in načrtno – prednost dajemo lokalnim ponudnikom ter okoljsko prijaznim praksam. Po nakupu vsak material skrbno pregledamo, pripravimo in razdelimo, da ustvarimo optimalne pogoje za nadaljnje delo. Ne glede na to, ali pletemo, klekljamo, kvačkamo ali oblikujemo, pristopamo k delu s posebno pozornostjo do detajlov, saj prav predanost ročnemu ustvarjanju daje našim izdelkom prepoznaven značaj.

Delovno okolje je pri nas vedno čisto, pregledno in dobro osvetljeno, kar omogoča natančno in nemoteno delo. Uporabljamo primerna orodja ter se držimo pravil zaščite pri delu – na primer pri uporabi debelejših žic nosimo zaščitne rokavice, medtem ko pri delu z občutljivimi materiali, kot sta školjke ali krep papir, ravnamo še posebej previdno.

Celotno ustvarjanje poteka v toplem in spodbudnem okolju, kjer lahko vsak posameznik raziskuje nove ideje in izraža svojo ustvarjalnost. Izmenjava izkušenj, nasvetov in tehnik je dragocen del našega delovanja, saj bogati znanje celotne skupnosti in nas vodi k nenehnemu izboljševanju. Takšno sodelovanje predstavlja pomemben vir motivacije in navdiha.

OKOLJSKA TRAJNOST

V našem ustvarjalnem delu dajemo velik poudarek trajnostnim praksam, saj verjamemo, da lahko umetnost aktivno prispeva k varovanju okolja. Pri izbiri materialov zato pogosto posegamo po naravnih surovinah, ki so prijaznejše do okolja. Hkrati se zavzemamo za ponovno uporabo obstoječih materialov, s čimer zmanjšujemo količino odpadkov in podpiramo načela krožnega gospodarstva.

Delavnice in razstavne dogodke pogosto preselimo v naravno okolje, kar nam omogoča še tesnejši stik z naravo in njenimi značilnostmi. Ustvarjanje na prostem nas dodatno spodbuja k boljšemu razumevanju vrednosti naravnih virov ter poudarja, kako pomembno je, da jih skrbno varujemo in spoštujemo v vsakdanjem življenju.

PROMOCIJA KULTURNE DEDIŠČINE

Naše ustvarjanje ni zgolj umetniški izraz, temveč tudi spoštljiv poklon bogati kulturni dediščini, ki jo v veliki meri črpamo iz manjšinskih skupnosti. Z vsakim izdelkom si prizadevamo ohraniti pripovedi, običaje in znanja, ki so zaznamovala našo zgodovino. Ko te elemente vključujemo v sodobne ustvarjalne prakse, jim ne omogočamo le preživetja, ampak jim dajemo novo življenje in prostor v sedanjosti.

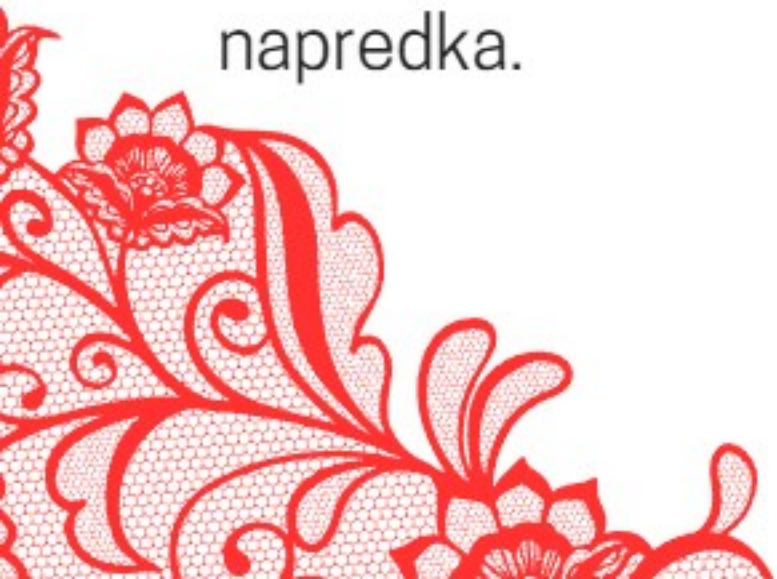
Na delavnicah in razstavah posebej poudarjamo pomen kulturne dediščine, saj želimo krepiti zavest o njeni vrednosti ter spodbujati občutek ponosa in pripadnosti skupnosti. Naš namen je, da z ustvarjanjem, prežetim s tradicijo, odpremo prostor za dialog med starim in novim ter omogočimo globlje razumevanje različnih kultur in njihovih raznolikih zgodb.

POVEZOVANJE SKUPNOSTI

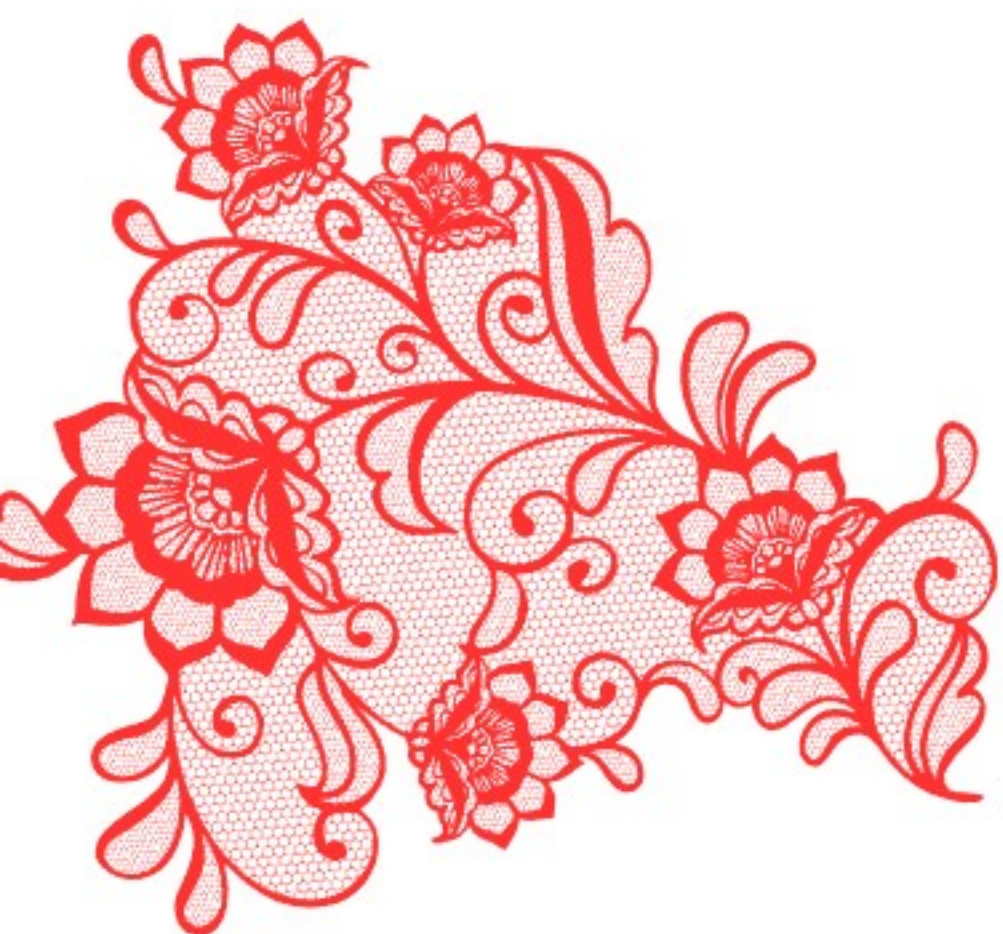
Poleg skrbi za okolje in ohranjanja kulturne dediščine veliko pozornosti namenjamo tudi gradnji medsebojnih odnosov. Naše delavnice in srečanja niso le namenjena učenju novih tehnik, temveč predstavljajo prostor druženja, povezovanja in sodelovanja med ustvarjalkami. Skupaj odkrivamo nove ustvarjalne pristope, si izmenjujemo zamisli ter bogatimo skupnost s svojimi znanji in izkušnjami.

Takšno sodelovanje ne spodbuja le umetniške rasti, ampak pomembno prispeva k utrjevanju socialnih vezi znotraj skupine. Ustvarjanje tako postane most, ki povezuje posameznike, generacije in različne kulturne zgodbine ter ustvarja temelje za dolgoročno podporo, skupno učenje in razvoj. Naša skupnost je prostor, kjer se tradicija prepleta z današnjim časom, vsak član pa s svojim prispevkom pomaga oblikovati skupno pot napredka.

GRAFIKA

Naši ustvarjalci raziskujejo svet grafike in iz linoreza oblikujejo unikatne motive, ki združujejo tradicijo ročnega tiska in sodobno vizualno izraznost. Iz skrbno izrezanih matric nastajajo potiski na papir in majice, pri katerih se prepletata osebni slog ustvarjalca in značilna estetika linoreza. Vsak motiv je rezultat premišljenega risanja, natančnega rezbarjenja in ročnega odtiskovanja, kar izdelkom daje posebnost in avtentičnost.

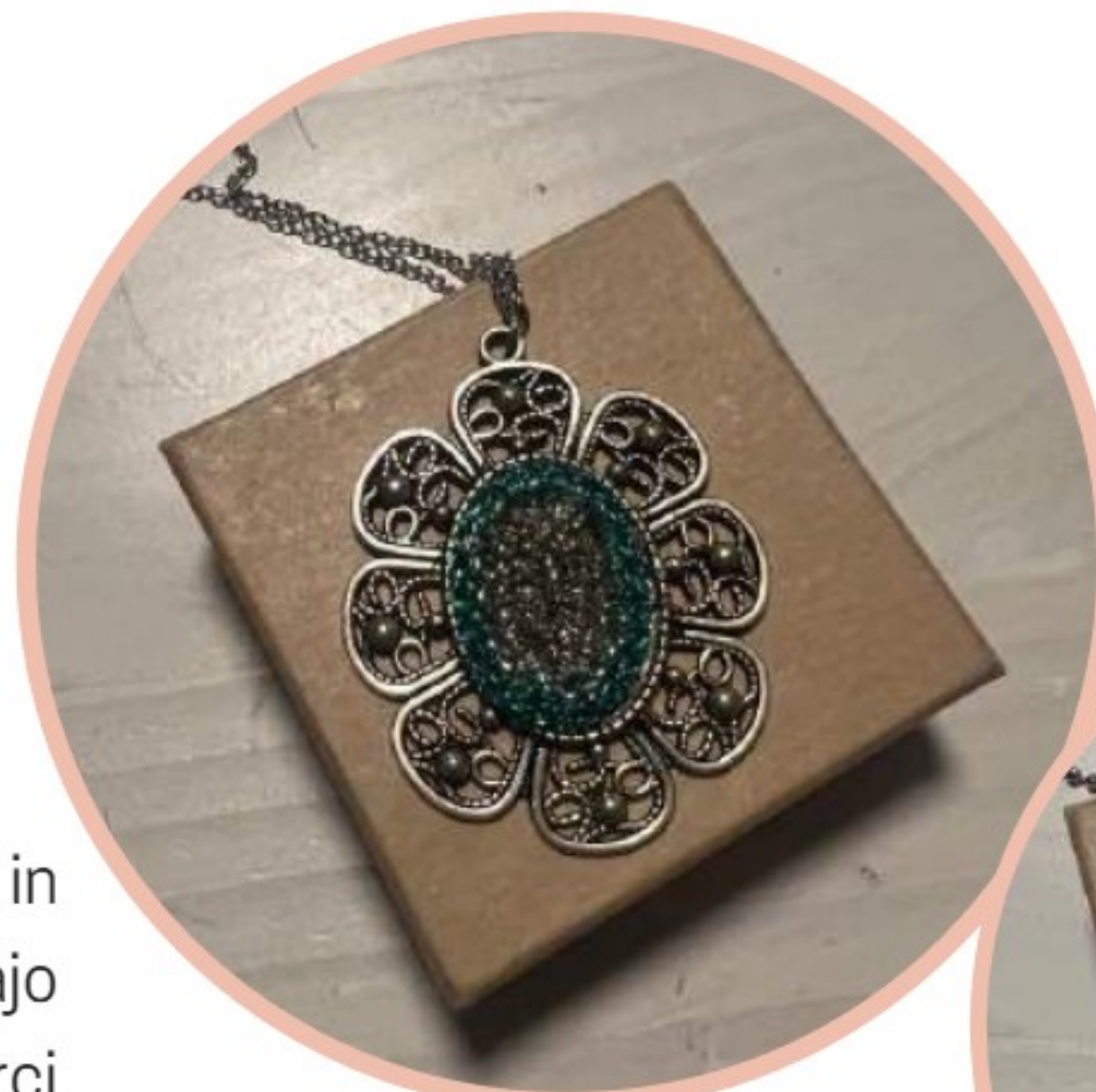

IZDELKI IZ TANKE ŽICE

Izjemno tanka žica izdelkom daje posebno kombinacijo lahkotnosti in natančnosti, ki pritegne že na prvi pogled. Z njeno pomočjo nastajajo drobni, a zelo prefinjeni kosi – ogrlice, prstani, uhani – kjer se nežni vzorci povezujejo v eleganten in dovršen detajl. Vsaka zanka in ovinek kažeta spretnost in natančnost, potrebni za izdelavo tako občutljivih kreacij.

Ti izdelki niso le okras – predstavljajo umetniški izraz in predanost ročnemu delu. Tankost žice omogoča oblikovanje zapletenih vzorcev, ki odražajo potrpežljivost, osredotočenost in skrb za detajle. Vsaka kreacija je rezultat izkušenosti in občutka za detajle, ki presega običajno.

IZDELKI IZ DEBELE ŽICE

Debela in robustna žica odpira vrata ustvarjanju trpežnih in vizualno močnih umetniških del, ki izstopajo s svojo izrazitostjo in unikatno estetiko. Vsako delo, izdelano iz debele žice, združuje moč materiala z občutkom za oblikovanje. Trdna struktura teh izdelkov ponuja stabilnost in trajnost, medtem ko skrbno oblikovani detajli izžarevajo ustvarjalnost in preciznost. Ta harmonična povezava med močjo in estetiko daje izdelkom poseben značaj.

POVEZOVANJE MATERIALOV

Povezovanje različnih materialov prinaša dodatno dimenzijo ustvarjalnosti. Prav to prepletanje trdnega in mehkega, barvitega in naravnega, gladkega in strukturiranega omogoča ustvarjalcem, da izrazijo svojo edinstveno vizijo in izdelkom podarijo poseben značaj. Tako vsak končni izdelek nosi svojo zgodbo – zgodbo o domišljiji, eksperimentiranju in veselju do ročnega dela.

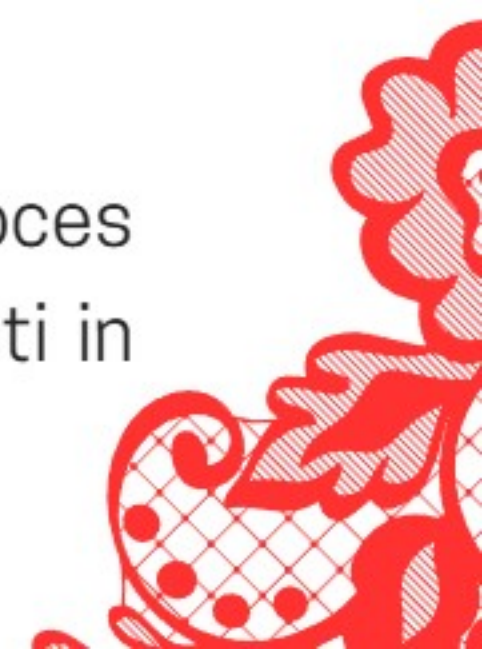

KO TRADICIJA POSTANE PROSTOR POVEZOVANJA

Ustvarjalnice v okviru projekta Manjšinska ustvarjalnica – Iz tradicionalnih korenin v sodobni cvet so se iz tedenskih srečanj hitro razvile v prostor skupnostnega ustvarjanja, kjer so udeleženske preizkušale nove pristope, krepile samozavest in med seboj gradile podporno mrežo. V prostorih Hrvaškega društva Ljubljana se je oblikovala skupina, ki je skozi tri mesece povezovala osebne izkušnje, kulturno dediščino in sodobne ustvarjalne pristope. Pozitivni odzivi so pokazali, da takšni programi zapolnjujejo pomembno vrzel in da obstaja želja po njihovi širitvi v druga lokalna okolja.

Program je temeljil na prepletanju tradicionalnih tehnik — paške, lepoglavske in idrijske čipke ter slavonskega zlatoveza — s sodobnimi oblikovalskimi in grafičnimi pristopi. Mentorji Majda Jurkovič, Anka Pavelić in Miha Erič so udeleženkam približali tako tradicionalne ročne spretnosti kot nove načine ustvarjalnega izraza. Posebno mesto v programu so imele grafične delavnice, kjer so se udeleženske seznanile z linorezom, visokim tiskom in sodobnimi interpretacijami kulturnih motivov. Nastali prvi odtisi in matrice so postali osnova za nadaljnje povezovanje grafike z vezenjem, čipko in drugimi tehnikami.

Med delom so udeleženske postopoma presegle začetne zadržke in odkrivale lastne ustvarjalne možnosti. Prav ta proces — preplet učenja, raziskovanja in osebne rasti — je pokazal, kako dragocena je kombinacija dediščine, sodobnosti in skupnostne podpore.

Hrvatsko Društvo Ljubljana

November 2025

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO